

Koncepce rozvoje Základní školy a mateřské školy Deštná

Mgr. Petr Šulc 2016, aktualizováno 2018

Úvod

Koncepce rozvoje Základní školy a Mateřské školy Deštná je podřízená základnímu cíli, kterým je vzdělání a výchova dětí. Toto banální konstatování uvádíme v úvodu, neboť v našem formalizovaném a příliš byrokratickém školském systému se dítě občas dostává z prvního místa, kam patří, až na místo poslední .

Základem koncepce je rámcový vzdělávací program pro 1. a 2. stupeň ZŠ a potřeba zajištění provozu školy. Pokládáme však za užitečné v úvodu jednoduše a srozumitelně zformulovat, kam má povinná školní docházka dítě/žáka posunout:

1. Umí rozlišovat dobré od zlého.
2. Zná své silné stránky a oblasti možného růstu.
3. Umí spolupracovat s ostatními a starat se o ně.
4. Je zvědavý.
5. Dokáže samostatně myslet a vyjadřovat se sám za sebe.
6. Má zdravotní návyky a těší ho pohybové aktivity.
7. Má povědomí o umění, vědě a technice.
8. Zná svou obec, region a Českou republiku a má je rád.

Základní funkcí školy je pomáhat dětem formovat jejich osobnost, vyvádět je ze soukromí rodiny a uvádět je do širší společnosti (podílí se na socializaci) a vybavovat je dovednostmi, které budou potřebovat jako dospělí, jako občané nebo jako zaměstnanci či podnikatelé (vzdělává).

Abychom požadavek dítě na prvním místě naplnili, musíme zajistit co nejlepší fungování školy jako instituce. Nutné je při řízení školy soustředit se na: vzdělávání a výchovu žáků (vyučovací proces), pedagogický sbor a personál školy, spolupráci s rodiči (v souvislosti s výukou a následnou volbou středního vzdělání), spolupráci se zřizovatelem a dalšími subjekty v obci, materiální vybavení školy.

České školství, zejména na 2. stupni, málo motivuje průměrné žáky. Výrazně se zlepšuje práce s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, horších výsledků dosahuje u dětí nadaných. I těm je nutné v koncepci školy věnovat pozornost, mj. proto, že odchod nadaných žáků na víceleté gymnázium snižuje celkovou úroveň výsledků vzdělávání na základní škole.

1. Problémy, jimž bude škola čelit

Koncepce rozvoje ZŠ a MŠ Deštná musí brát v úvahu problémy, jimž se v budoucnu s vysokou mírou pravděpodobnosti nepůjde vyhnout.

a) Klesající počet dětí

Demografická křivka ročníků nastupujících základní školní docházku dosáhne podle demografických dat maxima ve školním roce 2017/18. Poté začne pozvolna klesat, postupně se však pokles promění v horizontu 10 let v poměrně zásadní propad. Někteří rodiče z Deštné a okolí dávají přednost školám v blízkých městech (J. Hradec, K. Řečice, Soběslav), proto je potřeba pracovat na dobré pověsti školy a rozvíjet ji tak, aby byla pro rodiče z regionu atraktivní.

b) Příprava žáků na život v nejistém světě

Dnešní děti se v dospělosti nebudou moci spoléhat na jistoty související se stabilně se vyvíjející společností. Zásadní proměna čeká např. trh práce (pravděpodobný zánik některých pracovních míst a v souvislosti se 4. průmyslovou revolucí). Jednou z mála možností, jak se na nejistou budoucnost připravit, je vzdělání (dále kap. 3).

c) Klesající autorita školy

Škola přestává být pro dítě hlavním zdrojem informací. Jen v omezené míře podněcuje v dětech zvědavost a potřebu se vzdělávat. Pro mnohé rodiče je nepřítel nebo odkladiště dětí. Na venkově je tento trend méně patrný než ve městech a díky dobře fungující škole mu lze zamezit.

2. Řízení školy

Upřednostňuji demokratický styl řízení před autoritativním. Jeho výsledkem je účast pedagogů na rozhodování ředitele školy. Odpovědnost samozřejmě zůstává na vedení školy. Toto je zásadní pro vytváření příznivého klimatu ve škole a vnáší důvěru do vztahu mezi učiteli, vedením a žáky školy a jejich rodiči. Pouze vědomí spoluzodpovědnosti na pedagogickém procesu a zdravá míra autonomie pedagoga může vést k dobrým výsledkům při vyučování.

Demokratický styl řízení lze naplnit zejména dodržováním kooperačních a zdvořilostních principů v komunikaci s učiteli, žáky a rodiči, v pravidelných i mimořádných pedagogických poradách, jež musí být vedeny věcně a v nichž musí dát ředitel prostor iniciativě učitelů. Zároveň je nutné naslouchat dětem – pro ně je škola především.

Důležitá je dobrá komunikace mezi pedagogy, nepedagogickými zaměstnanci a rodiči a jejich maximální informovanost. Škola je celek, ne ředitel a ti ostatní.

3. Koncepce vzdělávací a výchovné funkce školy

Pro další rozvoj ZŠ a MŠ Deštná je zásadní dostatek žáků. Škola musí přesvědčit rodiče z Deštné a okolí, aby nedávali přednost školám v okolních městech. Lze toho dosáhnout pouze kvalitou školy, tedy její dobou pověstí a atraktivitou. Výhodou je zde dobře fungující mateřská školka. Bude nutné soustředit se na:

- Komunikaci s rodiči a žáky – škola musí být otevřená, je nutné oslovovat už rodiče předškoláků nejen v Deštné, ale i v okolních obcích. K dobré komunikaci s rodiči a motivaci žáků přispívá doplnění klasických známek slovním hodnocením. Pomůže prezentace školy např. prostřednictvím kulturních akcí a projektů žáků, soutěží a spolupráce s obcí a spolky. Škola musí poskytovat fundované poradenství při volbě dalšího studia a profesního zaměření.
- Kvalita a atraktivita výuky – základem je důraz na komunikativní dovednosti a čtenářskou gramotnost žáků, jež vychází ne z formálního pojetí jazyka, ale z moderní teorie sémantiky a pragmatiky; matematické kompetence lze rozvíjet např. zaváděním metody prof. Hejného; při výuce angličtiny a němčiny je nutné upřednostňovat komunikativní pojetí výuky. Pro oblast prvouky, vlastivědy, přírodopisu a občanského vzdělávání a dějepisu považují za vhodné další posilování projektové výuky, jako zvláště šťastná se mi jeví už fungující lesní pedagogika. Do projektů je žádoucí zapojovat místní spolky.
- Toto nelze bez stabilního, kvalifikovaného a co nejvíce aprobovaného pedagogického sboru. Samozřejmostí musí být další vzdělávání učitelů.
- Osvědčila se pomoc žákům se speciálními vzdělávacími potřebami od nadanějších žáků, což vede k jejich začlenění do kolektivu a blahodárně působí na socializaci celého třídního kolektivu.
- Nutné je zaměřit se na prvostupňové školy v okolí a získat jejich žáky pro zdejší 2. stupeň. Pro kvalitu výuky a školního kolektivu se musí udržet alespoň část těch, kteří odchází na víceletá gymnázia – zde se opět ukazuje význam práce s nadanými dětmi.
- Za analýzu stojí, zda atypický začátek vyučování v 7:30 ovlivňuje to, že některé rodiny preferují školy v okolních městech.
- Malá škola na malém městě – nevýhoda zde může být výhodou – malý soudržný kolektiv úzce spolupracující s obcí a rodiči má šanci stát se dobrou a zajímavou školou. Venkovské prostředí je zde hodnotou samo o sobě.

Prostředí školy a její klima utváří vztah mezi pedagogy na jedné straně a rodiči a žáky na straně druhé. Zejména u žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí je nutné vedle pomoci těmto žákům postavit se za pedagoga a poskytnout mu podporu.

Základním prostředkem k dosažení vzdělávacích a výchovných cílů nastíněných v úvodu je školní vzdělávací program rozpracovaný do tematických plánů. Při plnění těchto cílů je nutné nejen klást důraz na „klasické“ vyučování, ale i na propojení jednotlivých předmětů, jejich vztah k reálnému světu, zejména však na utváření **hodnotové orientace žáků**. Toto klade zvýšené nároky na učitele, na jeho celkovou vzdělanost a kreativitu. Kromě DVPP mu lze pomoci vzájemnou výměnou zkušeností uvnitř pedagogického sboru, hospitacemi apod. Zásadní je zde opět dobrá komunikace mezi pedagogy a dobré klima školy.

Koncepce výuky v souvislosti s ŠVP :

- plnit kromě cílů vzdělávacích též cíle hodnotové,
- dbát na náročnost, vést k žáky k práci nad rámec základních povinností, nároky klást přiměřeně ke schopnostem žáků (žakovské projekty, soutěže apod.),
- ŠVP doplňovat volitelnými a nepovinnými předměty,
- směřovat děti k reálnému světu, posilovat jejich vazbu k venkovu a místní komunitě (exkurze, projekty, spolupráce se subjekty mimo školství, besedy se zajímavými lidmi),
- podporovat kromě žáků se speciálně vzdělávacími potřebami též žáky nadané a talentované (plnění individuálních vzdělávacích plánů atd.)
- kromě stávajících oblastí výuky a výchovy podporovat též technickou výchovu žáků,
- předcházet patologickým jevům u dětí (kvalitní výuka, sport, aktivity nad rámec výuky),
- posilovat vztah žáků ke škole a spolupráci s rodiči (školní slavnosti, besídky, výstavy, školní časopis a divadlo, soutěže, sportovní a společenské akce),
- v případě potřeby provádět úpravy ŠVP.

Český jazyk – cizí jazyky – matematika jsou zásadní pro vzdělání a další život žáků. V češtině si musí žáci osvojit schopnost dobře mluvit a psát a přesně a kriticky číst – rozvoj čtenářské gramotnosti je nutnou podmínkou pro další učení. Špatná úroveň mateřštiny je bezpečnou známkou špatného myšlení. Ve výuce jazyků je nutné vedle samozřejmé angličtiny vzhledem k poloze našeho regionu vzbudit u žáků i zájem o němčinu. Matematika je třetí zásadní kompetencí, jejíž podstatou je kvalifikované zacházení s čísly. Hraje spolu s češtinou nenahraditelnou roli při rozvíjení myšlení, důležitá je též pro technické vzdělávání. Zájem žáků o matematiku a zlepšení jejich výsledků lze podpořit zejména zaváděním osvědčené metody prof. Hejného do výuky.

Humanitní předměty (vlastivěda, dějepis, občanská nauka) pomáhají orientovat se ve světě.

Technická výchova je potřebná vzhledem k hospodářství naší země, k praktickému životu a trhu práce. Rozvíjet ji lze vedle praktické výuky např. formou nejrůznějších projektů financovaných z operačních programů či spoluprací s regionálními firmami a organizacemi.

Péče o nadané žáky je nutná pro zachování kvality výuky, neboť jejich přítomnost v třídním kolektivu pomáhá ostatním žákům, naopak jejich odchod na víceletá gymnázia třídní kolektiv poškozují. Lze ji naplňovat formou individuálního přístupu pedagoga (zde však škola musí podporovat samotného učitele), soutěží, projektů a dalších aktivit nad rámec běžné výuky (školní časopis, divadlo, již fungující kroužky v rámci školy).

4. Personální obsazení školy

Základem dobré školy je dobrý pedagogický sbor. Vzhledem k věkovému složení pedagogického sboru bude v horizontu 2 – 3 let nutné přijmout dva pedagogy na 1. stupeň a učitele matematiky na 2. stupeň. Bohužel učitelů s touto aprobační je málo. Navíc škola potřebuje, vzhledem k tomu, že výrazná část učitelů dojíždí z J. Hradce, aby alespoň část sboru byla z Deštné a okolí.

5. Materiální a ekonomický rozvoj školy

Škola je díky péči zřizovatele v dobrém stavebně technickém stavu, vybavení školy je též na dobré úrovni. Do budoucna je nutné:

- udržovat technický stav budov,
- průběžně modernizovat učebny a dále je vybavovat moderními pomůckami a projekční technikou,
- budovat školní knihovnu,
- hospodárně využívat finanční zdroje školy.

Investiční priority:

- počítačová učebna,
- cvičná kuchyně,
- učebna přírodopisu a adaptace školního dvora na venkovní učebnu přírodopisu,
- záchody na 1. stupni,
- vybavení školní kuchyně.

6. Spolupráce s městem a dalšími subjekty

Pro školu je zásadní spolupráce s obcí – nejen proto, že obec je zřizovatelem, ale žáci jsou zároveň budoucími občany. Důležitá je spolupráce se spolky (hasiči, myslivci, rybáři), s kulturními institucemi (muzea, Státní zámek Červená Lhota, farnost). Potřebná je též spolupráce se středními

školy – mohou poskytovat zpětnou vazbu pro zkvalitnění výuky. Otevřenost školy považujeme za samozřejmost.

Závěr

Tato koncepce rozvoje ZŠ a MŠ Deštná vychází, kromě mé představy o směřování školy, z veřejně dostupných zdrojů: z materiálů školy, MŠMT, Obce Deštná, Jihočeského kraje, Českého statistického úřadu a organizací věnujících se problematice školství (např. EDUin aj.) a z rozhovorů s lidmi, kteří jsou s problematikou školy obeznámeni. Základním východiskem při její tvorbě, jež jsem měl na zřeteli, bylo zachování kontinuity, neboť škola je díky pedagogickému sboru a zřizovateli v zásadě dobře fungující instituce.